

КРАЄЗНАВСТВО

Сторінка № 4 (21), підготовлена районною громадською організацією "Спілка краєзнавців"

Сліди 300-річної давнини

Цікавий археологічний матеріал для науковців знайшли члени гуртка "Краєзнавець" Лубенської загальноосвітньої школи. Учениця 7 класу Тетяна Довженко (на знімку в другому ряду справа), допомагаючи мамі полотні город, помітила уламки незвичайно красиво орнаментованої кераміки. Згодом вияви-

лось, що це кераміка козацької доби.

Гуртківці відвідали місце знахідки. Ними було знайдено різноманітну кераміку світлого, темного, червоного кольорів, орнаментовану червоною, а рідше, чорною фарбою. Виники глеків, горнят дрикрашені дрібними зубцями. Є уламки тарілок, глеків із слідами тиснено-

го орнаменту. Особливо вирізняються уламки середньовічних кахлів, орнаментованих рослинними, геометричними узорами. Також знайдено фігурні залишки скляного посуду. Учень 7 класу Микола Кобилка знайшов шліфовану глека та глиняну сковороду. Ці речі поповнили експозицію шкільного краєзнавчого музею.

Місце знахідки відвідав директор Кам'яньського історичного музею Ю. Ю. Ляшко. Він припустив, що, ймовірно, гуртківці натрапили на сліди сміттєзвалища 300-річної давнини. Знахідки вдалося виявити лише завдяки тому, що це місце було розрізане дорогою і уламки кераміки стримали на глибині 1 м по обидва боки дороги. До

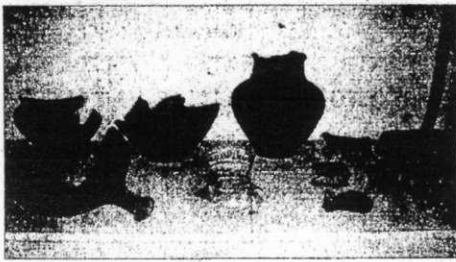
цього на них ніхто не звертав уваги, адже в цьому кінці села живе лише кілька осіб. За словами Ю. Ю. Ляшка, будь-які висновки робити ще рано. Кераміку він датує 17 ст., аналогів якій в нашому районі не знайдено. Схожий посуд знайдений археологами в Чигирині та Суботіві. А це може означати, що Лубенське поселення було одним із форпостів гетьманської столиці. Лубенці можуть претендувати на почесне місце найстарішого населеного пункту нашого району. Тепер слово за науковцями. Вони мають дати відповідь на питання: це було поселення чи лише зимівник? Якщо поселення (а, мабуть, так і є, тому що ареал знахідок широкий), то слід виявити його розміри. Судячи з характеру знахідок (орнаментований посуд, фігурне скло), жили в Лубенцях заможні козаки. Сподіваємося, що дослідження на цьому не припиняться. На жаль, наше село не включене до "Золотої підкови Черкащини", а це означає, що коштів на дослідження може і не виявитися.

Та гуртківці це не дуже засмучує, якби дозволив закон, то вони і самі взялися б за заступли.

В. ШЕВЧЕНКО,
керівник гуртка
"Краєзнавець".

На знімках: члени гуртка; знайдені уламки стародавнього посуду.

Фото автора.

ЦЬОГО року 8 листопада конкурсна комісія по присудженню районної краєзнавчої премії ім. М. А. Шкаліберди, очолювана головою районної спілки краєзнавців О. Г. Шамраєм, визнала переможцями конкурсу Ф. П. Людного за книги "Шумить холодноярський ліс" (Черкаси, 2004 р.), "Дарунок бабусі" (Черкаси, 2004 р.) і колектив авторів Кам'яньського державного історико-культурного заповідника за видання каталогу виставки М. К. Мухи, присвяченої 100-річчю видатного митця (Черкаси, 2006 р.).

Роботи Федора Петровича Людного, людини, яка невтомно працює над дослідженням історії рідного краю уже дуже багато років, вписали ще одну яскраву сторінку в розвиток нашого краєзнавства.

Премія імені М. А. Шкаліберди

Книги "Шумить холодноярський ліс" та "Дарунок бабусі" підтвердили ще раз постійне прагнення до пошуку нового і яскравий талант автора, який дарує своїм читачам розповіді про цікавих людей і події.

Каталог виставки М. К. Мухи став підсумком відзначення 100-річчя від дня народження нашого знаменитого земляка, заслуженого майстра народної творчості України. В каталозі зібрані роботи Макара Корняковича з колекції музеїв Києва, Канева, Черкас і Кам'янки за період з 1930-х років по 1988 рік. І кожен, хто візьме до рук це видання, зрозуміє, який талановитий майстер творив на нашій землі. Крім творів самого М. К. Мухи, тут також відмічено розповіді про нього, відгуки про

його творчість і маловідомі фотографії.

Крім основної премії, відзначено заохочувальними преміями науково-художній альманах Кам'яньського державного історико-культурного заповідника "Кам'янка" (випуск 1 і 2, 2004 р.) та науково-популярне видання районної спілки краєзнавців "Джерело" (випуск 2, 2005 р.). В альманасі "Кам'янка" відміщено матеріали наукової конференції, присвяченої 200-річчю від дня народження Пушкіна, та наукових читань, присвячених 230-річчю від дня народження героя війни 1812 року М. М. Расєвського. Грунтовні наукові дослідження, що відмінені в двох випусках альманаху, стануть в нагоді всім, хто цікавиться цією яскравою

сторінкою в історії нашого міста. До науково-популярного видання "Джерело" увійшли матеріали другої науково-краєзнавчої конференції про події Великої Вітчизняної війни на території Кам'яньського району.

Вручали премії голова Кам'яньської районної ради І. М. Швець і заступник голови райдержадміністрації А. М. Гріпас.

Цього ж дня міський голова О. Г. Шамрай і працівники історико-культурного заповідника поклали квіти на могилу Марії Антонівни Шкаліберди.

Л. БОНДАРЕНКО,
заступник директора з наукової роботи Кам'яньського історико-культурного заповідника.

ЩЕДРА кам'яньська земля зростила чимало цікавих, неординарних людей, які працювали і працюють по всій Україні й за її межами, прославляючи рідний край.

У Кам'янці в 1902 році народився талановитий музикознавець-фольклорист Тимофій Федорович Онопа.

Багатодітна і дружна сім'я його батьків славилась чудовими

знаннями і виконанням народних обрядових пісень.

У 1926 році одним з перших у Кам'янці Тимофій Онопа вступив на хорове відділення диригентського

Етнограф і фольклорист

факультету Київського музично-драматичного інституту ім. М. Лисенка. Успішно закінчивши навчання, він одержав кваліфікацію хормейстера опери й капели та педагога. Будучи ще студентом, працював у Кабінеті музичної етнографії, на кафедрі української етнографії над записуванням народних мелодій і над упорядкуванням музичних матеріалів.

По закінченні інституту молодий спеціаліст отримав перше відповідальне завдання — зібрати фольклорні й етнографічні матеріали по шевченківських місцях.

Згодом Тимофій Онопа запросили на роботу в інститут фольклору й етнографії Академії наук УРСР під керівництвом Максима Ридьського.

Гостюючи у своїх батьків у Кам'янці, Тимофій задумав створити тут жіночий ансамбль, який виконував би народні пісні. І першими до колективу увійшли Олена Засядько, Мотря Коновал, Марія Ціперко, Марина Головка, Наталка Бур'ян, Марфа Дрига, Явдох Горюшенко.

Т. Онопа записав пісні у виконанні ансамблю на платівки. Коли ж повів їх у Київ, там зацікавилися співом жінок і викликали їх до столиці, щоб записати тут їхні пісні. Це був квітень 1935 року.

За тиждень перебування у Києві співачки виконали багато старовинних обрядових пісень. Шість з них, найбільш цікавих, було записано в студії на платівки. Учасниці колективу в нагороду отримали цінні подарунки — патефони.

З цього часу ансамбль неодноразово брав участь в республіканських та обласних оглядах художньої самодіяльності і завжди тепло зустрічався глядачами, добре оцінювався оглядовою комісією. Саме Кам'яньський фольклорний ансамбль став ініціатором першого свята пісні, і танцю в Україні, що відбулося у червні 1949 р. під час святкування пушкінських днів, на березі р. Тясмині.

На нього завітали 25 хорових і танцювальних колективів. Усе своє життя Тимофій Федорович Онопа поєднував роботу у фольклорному ансамблі з науковою діяльністю. У 30-х роках з відрядженням інституту українського фольклору АН УРСР він займався описом фонограм і розшифровуванням фольклорних записів із звукозаписувальних валків, систематизував матеріали, зібрані власноруч.

У 50-х роках Тимофій Федорович записував зразки сучасної народної творчості в Дніпропетровській, Чернівецькій, Хмельницькій областях.

Щира любов до рідної землі, до її мистецьких багатств, щира дружба еднала Т. Онопу з письменниками Максимом Рильським, Павлом Тичиною, Петром Журуно та іншими діячами культури України. І хоч чимало часу сплило з дня смерті Тимофія Федоровича (помер він у 1971 році, похований у Кам'янці), в пам'яті земляків його ім'я живе і донині.

Н. ПУГАЧ,
науковий співробітник історичного музею.